

— У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 25. ФЕБРУАРА 1895. —

ГОД. XX.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 13.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда с дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ПОЉУБАЦ НА ПОЗОРНИЦИ.

У Бечу се много говорило и говори о пољушцу, који је у Рајмундовом позоришту ускрата глаумица *Лајтхолдова* свом глумачком садругу Ранценбергу — наравно на позорници при представи.

Није толико занимивљива та ускрата, колико изреке познатих вештачиња, које су пресуђивале тај пољубац.

Шлегерка, оперска певачица дворског позоришта, рекла је: „Пољубити пред кулисама, дужност је; иза кулиса никако није слободно.“

Млада колоратурска певачица Ирина Абенротова мисли, да би она допустила само свом опу, брату и младожењи да је пољуби.

Франциска Елменрајхова каже само за крајни ефекат да то треба учинити „као од беде.“

Марија Геце (Берлинкиња) сматра пољубац на позорници за реквизит.

Негда тако омиљена Фридерика Госманова (графица Прокеш-Остена) означава пољубац на устима као „управо потребан и као реч, која спасава и ослобођава.“

Жени Гросова (Берлинкиња) врло лепо каже: „Ја сам у игри у најширем смислу Madame Sans-Gêne — госпа која се не устеже. Кад ме писац осуди на пољубац, ја пољубим, и то не само да се само тако чини. Са Вранглом у „Валенстајновој смрти“ ја као вештачиња кажем: „Ја овде имам само дужност а никако да размишљам, ваља ли то учинити или не?“

Истог је мишљења, али са много озбиљнијим вештачким разлогима, изврсна мађарска глаумица Марија Јасаји. Она вели: „Реквизитски пољубац је ружна афектација, те не пада на ум правој вештачињи. Обично се стидљиво пренемажу само оне, које ван позорнице хоће себи да стеку ловорике, што су вештини ускраћене. Мени се узмучи, кад чујем за такве дру-

гарице где изазивају сукоб због пољупца. Кајко се може о томе и говорити! Кад је глаумица тако јадна и свакидашиња, да у својој улози саму себе не заборави: онда уопште није вредно, да се она и назове вештачињом.“

Позната на гласу глаумица француска Ана Жидикова изрекла је ово шикантно стручњачко мишљење: „Може се збити, да која вештачиња, да би поступила према ћудима преко мере скрупулозног пријатеља, одбије улогу, у којој се чини да неке сцене страсне нежности вређају деспотичку наклоност; али са тим придржајем ја не могу себи замислити глаумицу, која се од стида не да на позорници пољубити, исто тако као ни глаумца, који — под изговором да мора да чува своје достојанство — одбија улогу, у којој би га ко ногом дештио у неку страну. Судећи о питању пољупца са особног гледишта, сећам се, да сам у својим улогама као гонића више него шестдесет пута у једном комаду пизлазила, те су ме у сваком акту по три пута пољубили. Те пољупце ми је дао неки колега, са којим сам била у највећем непријатељству, али пољупци на позорници ништа не допринесеше томе, да се поправе наши зли одношаји. Ван позорнице био је тај колега исто тако дурновит, неотесан, исто тако луд, као што је у сцени био нежан, углађен и духовит.“

Нека наша позната глаумица рекла је: „Пољубац глаумца без браде: то ти је што и печење без салате!“

Нека друга млађа наша глаумица одговорила је на питање: шта мисли о пољушцу на позорници, ово: „Пољубац на позорници значи толико исто, као кад млатиш празну сламу!“

Узвеши све то заједно, пољубац је на позорници метак из слепо напуњене пушке. Он може много ларме учинити, али не ће никога ранити, а још мање убити.

ИСТИНСКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Краљевић **Марко** и **Арапин**. Историјска слика у 5 чинова, с певањем и играњем, написао В. М. Миљковић, музика од Ф. Гала.)

У недељу 19. фебруара (3. марта) представљана је први пут горња историјска слика и можемо рећи с пуним успехом. Сви ми осећамо велику оскудицу у комадима за народ а и знајмо, да у нашим народним песмама лежи сакривена читава ризница градива за ту врсту драме; ми то осећамо, ми то знамо, ал' г. Веља Миљковић пређе и на дело. Кад би се горња његова драмска творевина строго на око узела, могло би јој се истина много шта и замерити ал' је он ипак постигао што је хтео, начинио је из народне песме једну драмску целину, забавио је своју публику и дао јој је те недеље таку душевну пићу, да му се заиста мора рећи: евал!

Престава почиње турским диваном у Стамболу. Кука цар а кукају лале и везири, што им дође страшна беда на врат, што им „црни“ Арап толико јада задаје, толико срамоте наноси. Кад се у целој турској царевини и у Европи, и Азији и Африци не нађе јунака, да Арапу на мегдан изађе доконаше по савету огину да замоле Краљевића Марка, да им он ту беду с врата скине. Случај је хтео, да баш Марко беше ту. У своме јуначком авантировању зажелио беше и да види цареву ћер, лену Зелиду. Пресумтивни зет султанов, кога, мимогред буди речено, Зелида не воли из љубоморе баци Марка у тавницу и не даје му ништа ни јести, ни пить, у намери ваљда да тако умори Марка, ал' добри Бог посла Марку анђела хранитеља, који га од те смрти спасе. Зелида главом ранила је и појила Марка па се богме у њега та лепа шупра и загледала и све Турске беше заборавила — тако личан беше Марко. Кад је диван закључио, да позове Марка да срамоту са њих скида, јавља Зелида опу да је она Марку воде и леба у тавницу носила вршећи тиме човечанску дужност ал' избија из њезиних речи и њена симпатија за Марка. Цар Марка обасипа милоштом, вођан је и да га посини и даје му ферман од заштите, а кад би турску веру примио мал' да неби и царевим зетом постао. Марко обећава цару да ће Арапу на мегдан изићи ал' тек за петна-

јест дана, док дома оде да се мало од тавновања одмори и опорави и док изиште благослов од мајке. — У другом чину три виле, ти анђели Србије, јадају се како су тешка времена настала по Србију са злосретна Вукашина. У исту планину дође и Марко и пусти шарину да пасе а он прилегне да се мало одмори. Ту му се вила јавља и соколи га да Арапу на мегдан изађе. У промени другог чина смо у хaremу и слушамо туговање Зелидино, што Марка нема, што неће његова бити, што ће морати за Арапа поћи и гледамо невино забављање и играње робињица Зелидиних. — У трећем чину смо у Прилишу. Јевросима и Андрија јадају се на Вукашина и говоре о женидби Андријашевој са Лепосавом, ћерком кнеза Хомољскога. Долази опора порука Вукашинова из Приштине, ал' долази и Марко. Марко одвраћа Вукашину исто онако као што им он и поручује, говоре о фамилијарним стварима као о женидби Андријиној а том приликом Марко изјављује да неће да се жени, хоће целог себе да посвети Српству. Долази и Татарин из Стамбала, поплашена нестриљива Турадија жури Марка да што пре дође, Арап им је дођио. Марко полази најпре у цркву па ће с благословом мајчиним и братом Андријом на пут у Стамбол. У промени тога чина смо у араповом логору, размеће се силни јунак посред мекушне Турадије и шаље опоре поруке цару, да ће ако му се до сутра на мегдан не изиђе, заузети Цариград, цару главу одрубити, Зелиду одвести, исећи велико и мало, покупити све злато и драго камење па и дивне, беле кадунице понети све собом. — У четвртом чину разгледа цар поље испред Цариграда, које Арап изабра за мегданиште. Марко је стигао, пије црно вино, што му цар посла. Сулејман пада у немилост, Татарин јавља цару, да Марко није забораван тако. И заиста Марко подели мегдан с Арапином, одсече му главу и пратилац Марков Радич меће је у зобницу шарчеву. — У петом чину чека султан и чекају Турци готова посла да Марко Арапина надвлада, помиšљају и на случај да Арапин победи Марка, тад ће мисле јурнути Арапин на варош и Османпаши се фали како је извео војску на градске бедеме, да се Арапина одупре. Долази Марко, дочек сјајан, цар

му даје половину царства, задржава га у сватове, слави га мало и велико. — Ето то је садржина. Нема сумње, да се тако што радо гледа, где се подиже Србинство, а и користи отуда је, да се народ наш соколи свешћу, да је он вреднији и вренији од многог другога па да се у своју снагу поуздава па да и истраје за боље дане. Има вазда и лепих момената. Марко неће ништа знатније да предузме без благословља мајке своје, вере своје неда ни за све на свету „Ченгелима мучите ми тело, ја сам Србин, Србин и остану.“ Па оне речи Јевросимине: „Коме Србин помагао није, за ког није залагао снагу, снагу своју па и живот сами, али Србин кад је штогод требао, сви од њега окретали леђа, никди Србу пријатеља нема!“ морале су да изазову онај одзив из публике. Лаким својим пртежком опет нам је лепо изнео Марка и као витеза и као патриоту. Као омашке опазисмо код Шејих-ул-ислама назив: поглавице цркве и местимице јужни говор а цело је источним писано. Уз ту садржину кад изјавимо, да су и представљачи сви врло добро представљали. Онда се лако даде растумачити онај силни утисак на гледаоце и управа би добро радила кад би тај комад још једном дала ма као дечију представу.

J.

СИТНИЦЕ.

(Чистоћа.) Некога адвоката није могао председник суда никако да трпи због његове искренисти. Једном дође адвокат у суд веома небрежљиво одевен. Због тога му председник примети:

— Ама, господине, то је баш непристојно, да ви немате ни чистога рубља на себи!

— Али имам бар чисте руке, господине председничче! — одговори адвокат.

(Крваво срце на позоришту.) Врхунац национализму у позоришту — како пишу из Париза — желела је да постигне нека тамошња позоришна дружина. Она је своју овогодишњу сезону отпочела комадом, који је препун свакојаких глупости а наслов му је „Анабела“ од Пона Форела, енглеског драматичара у почетку 17 века. У томе комаду, који је у осталом проста имитација Шекспировог „Ромеја и Јулије“, убија Ђовани своју сестру, у коју је заљубљен, те јој том приликом мора исчупати срце из груди. Управитељ тога позоришта хтео је пу-

блици да покаже право срце, са кога се још-те пуши крв, те је за ту прилику купио од касацина срце од тек заклане овце. Но пошто је на главној проби неколико чланова представљачког особља пало у несвест, морао је одустати од тог ефектног призора, те се у брзини помоћи са срцем зготвљеним од првеног фланела.

РЕПЕРТОАР НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У БЕОГРАДУ.

(У месецу фебруару.)

Недеља 19. Дневна представа: „Краљевић Марко и арапин,“ историјска слика у пет чинова, с певањем, написао Веља М. Милковић. Музика од Фрање Гала. — Вечерња представа: „Паланачке новине,“ шаљива игра у три чина, с певањем, по туђој теми написао Драгомир Брзак. (Реприза с новом поделом улога.)

Уторник 21: „Прва мува,“ комедија у три чина, написао В. Л. Величко, превео с руског Јован Максимовић. (Нов комад.)

Среда 22: Дневна представа: „Маркова Сабља,“ аллегорија у два дела, с певањем, написао Јован Ђорђевић. Музика од Д. Јенка. — Вечерња представа: „Таковски устанак,“ драма у пет чинова, написао Матија Бан.

Четвртак 23: „Прва мува,“ комедија у три чина, написао В. Л. Величко, превео с руског Јован Максимовић.

Субота 25: „Јабука,“ шаљива оперета из српског народног живота у три чина, написао Веља М. Милковић. Музика од Хуга Дубека. (Нов комад.)

Недеља 23: Дневна представа: „Дубравка,“ приказање у три чињења, с певањем, написао Иван Фр. Гундулић. Музика од И. Зајца. — Вечерња представа: „Јабука,“ шаљива оперета из српског народног живота у три чина, написао Веља М. Милковић. Музика од Х. Дубека.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Ред позоришних представа.

У недељу 26. фебруара (10. марта) први пут: „Шкица.“ Позоришна игра у 5 чинова, с певањем и играњем, написао Илија Округлић-Сремац, за српску позорницу удесио А. Хаџић, музика од Д. Јенка.

У уторак 28. фебруара (12. марта) први пут: „Брачна срећа.“ Шаљива игра у 3 чина, од Албина Валабрега, превео с француског Сима Матавуљ.

Издаје управа срп. нар. позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРНИЦЕ

13. Представа. У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ. У претплати 11.

У Новоме Саду, у суботу 25. фебруара (9. марта) 1895.

МЛЕТАЧКИ ТРГОВАЦ.

Позоришна игра у 5 чинова, од В. Шекспира, превео Јован Петровић, за српску позорницу
удесно А. Хајдн. — Редитељ: Добриновић.

ОСОБЕ:

Дужде од Млетака — — — Николић.
Марокански кнежевић) просоци Станковић
Арагонски кнежевић) Порцијини Стефановић.
Антонио, млетачки трговац — Лукић.
Басано, његов пријатељ — Спасић.
Соланио | — — — — Тодосић.
Саларино | пријатељи Антонијеви Душановић.
Грапцјано | — — — — Васиљевић.
Лоренцо, љубавник Џесикин — Марковић.
Шајлок, чивутин — — — Ружић.

Тубал, чивутин, његов пријатељ Илић.
Ланцелот Гобо, слуга Шајлаков Добриновић.
Стари Гобо, отац Ланцелотов Бакаловић.
Салерио, гласник из Млетака Жикић.
Порција, богата наследница — Т. Лукићка.
Нериса, њена пријатељица — Ј. Весиљева.
Џесика, Шајлакова кћи — З. Ђуришићева.
Балтазар, паж Порцијин — Д. Весиљева.
Стефано, паж Антонијев — — Д. Туџаковићева.

Млетачки сенатори и други пратиоци. — Збива се час у Млецима, час у Белмонту, у
Порцијином двору.

Реприза са новом поделом улога.

Свирачки збор варадинске 70. пешачке пуковније свираће ове комаде: 1. Увод у оперу: „Живот је сан,” од Рихарда Ајленберга. — 2. „Најмилија игра у Бечу,” вальцер, од Ј. Т. Вагнера. — 3. „Ластавице.” Песма од Ф. Вагнера. — 4. Фантазија из опере: „Норма,” од Белинија. — 5. „Симфонија” (Andante), од Хајдна.

Улазнице могу се добити у књижари Браће М. Поповића од 9—12 сахата пре подне и од 3—5 сахата после подне и после на каси.

Болесна: Ј. Добриновићка.

Почетак тачно у $7\frac{1}{2}$ свршетак у $10\frac{1}{4}$ сахата у вече.